

Το κατηγορούμενο

Το κατηγορούμενο αποδίδει μια **ιδιότητα** στο υποκείμενο του ρήματος (ή το αντικείμενο του ρήματος) μέσω ενός συνδετικού ρήματος.

Τι χρησιμοποιείται ως κατηγορούμενο;

Ως κατηγορούμενο χρησιμοποιείται όνομα - επίθετο ή ουσιαστικό - αλλά και κάθε λέξη ή και ολόκληρη πρόταση, όταν χρησιμοποιούνται ως ονόματα:

Παραδείγματα	Μετάφραση	Μέρος του λόγου
Ὁ Ἀριστείδης ἐστὶ δίκαιος	Ὁ Ἀριστείδης εἶναι δίκαιος	επίθετο
Ἡ πόλις φρούριον κατέστη	Ἡ πόλη ἐγένε φρούριο	ουσιαστικό
Τὸ λακωνίζειν ἐστὶ φιλοσοφεῖν	Ὁ λακωνισμὸς εἶναι φιλοσοφία.	απαρέμφατο
Εἶμι τυράννῳ ἑοικῶς	Ἔϊμαι ὅμοιος με τύραννο	μετοχή
Φίλιππος ἐγένετο τηλικοῦτος	Ὁ Φίλιππος ἐγένε τόσο μεγάλος	αντωνυμία
Οἱ ἐθέλονται ἦσαν δισχίλιοι	Οἱ εθελοντές ἦσαν δύο χιλιάδες	αριθμητικό
Ἡ ἀγορὰ ἦν πλησίον	Ἡ ἀγορὰ ἦταν κοντά	επίρρημα
Φίλιππὸς ἐστὶν ὄ,τι ἂν εἴποι τις	Ὁ Φίλιππος εἶναι ὄ,τι κι αν πει κανεῖς	ολόκληρη πρόταση

Ποια ρήματα χρησιμοποιούνται ως συνδετικά;

Ως συνδετικά χρησιμοποιούνται:

α) το ρήμα εἶμι και τα συνώνυμά του: γίγνομαι, καθίσταμαι (= γίνομαι), ὑπάρχω, τυγχάνω (= τυχαίνει να εἶμαι), διατελώ (= εἶμαι συνεχῶς), ἔφυν (= γεννήθηκα), πέφυκα (= εἶμαι ἀπό τη φύση μου), ἀποβαίνω (= φαίνομαι), ἐκβαίνω (= γίνομαι)

β) τα προχειριστικά ρήματα (αυτά που σημαίνουν εκλογή): αἰροῦμαι (= εκλέγω, εκλέγομαι), χειροτονῶ (= εκλέγω με ανάταση του χεριού), χειροτονοῦμαι, λαγχάνω (= τυχαίνω), ἀποδείκνυμι (=διορίζω, καθιστώ), ἀποδεικνύομαι

γ) τα δοξαστικά ρήματα: νομίζω, ἠγοῦμαι (=νομίζω), κρίνω, ὑπολαμβάνω, φαίνομαι, δοκῶ

δ) τα κλητικά ρήματα: καλῶ, καλοῦμαι, λέγω, λέγομαι, ονομάζω, ονομάζομαι, προσαγορεύω(= ονομάζω), προσαγορεύομαι

Πώς βρίσκουμε το κατηγορούμενο;

Για να βρούμε το κατηγορούμενο πρέπει πρώτα:

- α) να έχουμε εντοπίσει το ρήμα
- β) το ρήμα να είναι συνδετικό
- γ) να έχουμε βρει το υποκείμενο
- δ) να κάνουμε την ερώτηση: τι ή τι λογής + ρήμα + υποκείμενο, π.χ.

Ὁ Σωκράτης ἐστί σοφός

- α) εντοπίζουμε το ρήμα: το ρήμα είναι το ἐστί
- β) είναι το ρήμα συνδετικό; ναι
- γ) βρίσκουμε το υποκείμενο: ποιος ἐστί; > Ὁ Σωκράτης
- δ) ρωτάμε: τι λογής ἐστί (εἶναι) ο Σωκράτης; > σοφός > **κατηγορούμενο**

Κατηγορούμενο του υποκειμένου ή του αντικειμένου

Το κατηγορούμενο μπορεί να αναφέρεται είτε στο υποκείμενο της πρότασης είτε στο αντικείμενο. Το ίδιο συμβαίνει και στα νέα ελληνικά.

Ως τώρα τα κατηγορούμενα που είδαμε αναφέρονταν στο υποκείμενο του ρήματος

Υπάρχουν όμως και κατηγορούμενα που αναφέρονται στο **αντικείμενο** του ρήματος.

Με άλλα λόγια το συνδετικό ρήμα συνδέει το αντικείμενο της πρότασης με ένα όνομα, δίνοντας στο αντικείμενο μια ιδιότητα, π.χ.

→ Οἱ Ἕλληνες ὠνόμαζον τὰς Ἀθήνας **ἄστν**. (= Οἱ Ἕλληνες ονόμαζαν τὴν Ἀθῆνα πόλη)

ρήμα: ὠνόμαζον

ποιοι ὠνόμαζον; > οἱ Ἕλληνες > υποκείμενο

ποιον ὠνόμαζον; > τὰς Ἀθήνας > αντικείμενο

τι ὠνόμαζον τὰς Ἀθήνας; > **ἄστν** **κατηγορούμενο του αντικειμένου**

Σε ποια πτώση μπαίνει το κατηγορούμενο;

Όταν το κατηγορούμενο αναφέρεται στο υποκείμενο, τότε μπαίνει σε πτώση ονομαστική, όπως και το υποκείμενο.

→ Οἱ ποταμοί εἰσι **μεγάλοι**

Και το υποκείμενο και το κατηγορούμενο του υποκειμένου βρίσκονται σε πτώση **ονομαστική**.

Όταν το κατηγορούμενο αναφέρεται στο αντικείμενο, τότε μπαίνει σε πτώση αιτιατική, όπως και το αντικείμενο.

→ Οὗτοι καλοῦσιν αὐτοὺς **νομοθέτας**.

Και το αντικείμενο (αὐτούς) και το κατηγορούμενο του αντικειμένου (νομοθέτας) βρίσκονται σε πτώση **αιτιατική**.